

FME-ANALYSE

Miljoenennota 2027



Inhoudsopgave

Miljoenennota 2027	1
Voorwoord	3
Macro-economisch beeld 2027	4
Concurrentiekracht	5
Verduurzaming	8
Arbeidsmarkt en Onderwijs	10
Digitalisering	12
Gezondheid en zorg	14
Landbouw, water en voedsel	15
Industrie	17
Gebouwde omgeving	18
Defensie	19
Mobiliteit	20



Voorwoord

Innovatie krijgt impuls, maar concurrentievermogen blijft achter

Nederland staat voor grote economische en maatschappelijke opgaven, terwijl de geopolitieke onzekerheid en internationale concurrentie toenemen. Positieve groeicijfers mogen het zicht op de kwetsbaarheid van delen van de Nederlandse industrie niet ontnemen. Om onze welvaart te behouden moeten we werk maken van het verhogen van onze arbeidsproductiviteit. Dit vraagt om duidelijke keuzes en voorspelbaar beleid.

Deze Miljoenennota bevat gelukkig belangrijke stappen om het Nederlandse innovatievermogen te versterken. We zien dat een aantal belangrijke aanbevelingen uit het rapport-Wennink inmiddels breed worden erkend en uitgevoerd worden. De Nationale Investeringsinstelling (NII) en het Nationaal Agentschap voor Disruptieve Innovatie (NADI) worden opgericht. Het Nationaal Groeifonds krijgt budget voor een nieuwe ronde en de WBSO en de Innovatiebox blijven gehandhaafd. Dat is goed nieuws voor de technologische industrie en voor Nederland.

Tegelijkertijd blijft het concurrentievermogen van Nederland achter en dat zet een rem op investeringen en groei. Ondernemers blijven zitten met hoge energie- en netaansluitingskosten. De werkgeverslasten en de bijbehorende regeldruk nemen toe. Nederland dreigt zich zo internationaal gezien uit de markt te prijzen. Hier schiet de Miljoenennota tekort. Te veel kwesties worden vooruitgeschoven, terwijl er juist doorbraken en hervormingen nodig zijn.

Ook ons onderwijs verdient meer aandacht. Nederland kan alleen concurrerend blijven als er voldoende technisch talent beschikbaar is. Toch blijft de investering in techniekonderwijs achter bij de groeiende vraag vanuit bedrijven en maatschappelijke opgaven. Meer capaciteit, meer aandacht en meer structurele financiering zijn noodzakelijk. Zonder vakmensen blijven economische en maatschappelijke ambities uiteindelijk steken op papier.

De vraag voor de komende maanden is niet zozeer wat er moet gebeuren, maar of we in staat zijn daar gezamenlijk naar te handelen. Dat vraagt om verantwoordelijkheid van kabinet en oppositie, van werkgevers en vakbonden, en van de samenleving als geheel.

FME roept alle partijen op elkaar te vinden in keuzes die investeren, ondernemen en vernieuwen in Nederland aantrekkelijk houden. De kernboodschap van het rapport-Wennink blijft namelijk onverminderd actueel: economische groei en een hogere arbeidsproductiviteit zijn nodig om onze welvaart te behouden. Dat vraagt om investeringen in technologie en om een ondernemingsklimaat waarin bedrijven concurrerend kunnen ondernemen.

Willem de Goede

Manager Belangenbehartiging, FME

Macro-economisch beeld 2027

De Nederlandse economie

De Nederlandse economie groeit naar verwachting met 1,2% in 2027, iets minder dan in 2026. De maatregelen uit de Miljoenennota hebben hier nauwelijks invloed op. Net als dit jaar wordt de groei vooral gedragen door de uitvoer naar Azië van goederen die in Nederland zijn geproduceerd, waaronder machines. De inflatie komt in 2026 uit op 3,3%, mede door de hogere energieprijzen, en daalt naar verwachting in 2027 tot 2,7%. Zolang de inflatie in de eurozone boven de 2% blijft zullen de rentes niet dalen. Dat gebeurt naar verwachting op zijn vroegst in de tweede helft van 2027. De combinatie van hoge rentes en geopolitieke onzekerheid remt de investeringen. De werkloosheid blijft met 4% laag, waardoor bestaande personeelstekorten in de technologische industrie en aanverwante sectoren ook in 2027 zullen aanhouden.

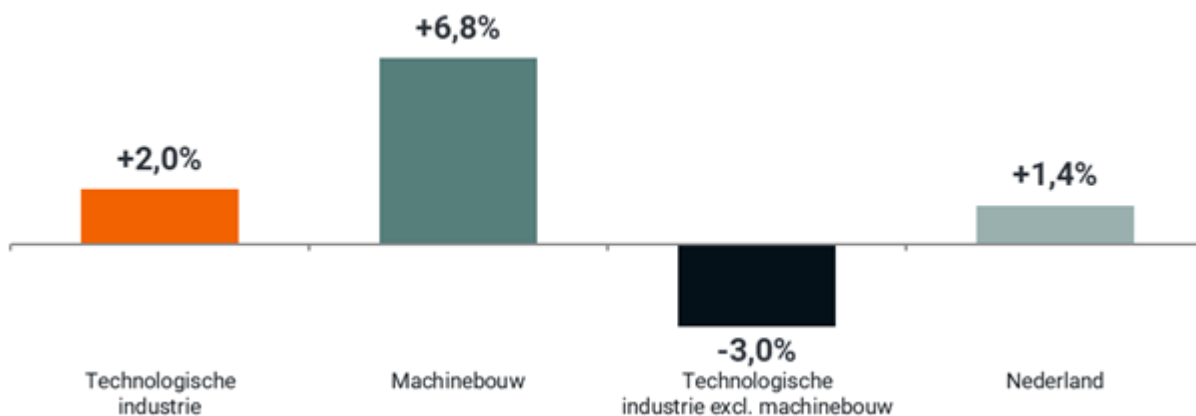
De overheidsfinanciën blijven vooralsnog solide. Het kabinet raamt voor 2027 een begrotingstekort van 2,9% van het bbp, net onder de Europese norm van 3%. Het CPB komt uit op 2,2%, doordat het veronderstelt dat € 5,6 miljard aan begrote uitgaven niet wordt gerealiseerd. De Nederlandse staatsschuld zit met 46,7% van het bbp op iets meer dan de helft van het EU-gemiddelde.

De technologische industrie

De toegevoegde waarde van de technologische industrie stijgt in zowel 2026 als 2027 met 2% volgens Oxford Economics. In 2026 is deze groei volledig toe te schrijven aan de machinebouw, die met 6,7% groeit. Vooral de halfgeleiderindustrie profiteert van de sterk toenemende vraag vanuit de AI-markt. Dit compenseert de lagere uitvoer naar de Verenigde Staten als gevolg van de importheffingen.

Zonder de machinebouw krimpt de productie in 2026 met 3%. Voor een deel van de sector is dit het vierde opeenvolgende krimpjaar. De afsluiting van de Straat van Hormuz drukt bij getroffen bedrijven zowel de bedrijfsresultaten als de investeringen. Volgens de ramingen kunnen veel deelsectoren deze krimp in 2027 volledig inhalen, mits de oorlog in Iran niet verder escaleert. De halfgeleiderindustrie is dus de groeimotor van de sector en van de Nederlandse economie, maar dat succes maskeert de uitdagingen waarmee het gemiddelde bedrijf in de technologische industrie dagelijks te maken heeft.

Productiegroei 2026 (% t.o.v. 2025)



Bron: Oxford Economics. Groei toegevoegde waarde, 2026. Constante prijzen. Nederland: bbp-groei ter referentie.

Concurrentiekracht

Nederland zet stappen in innovatie en ondernemen, maar de concurrentie loopt ook hard

Innovatiebeleid

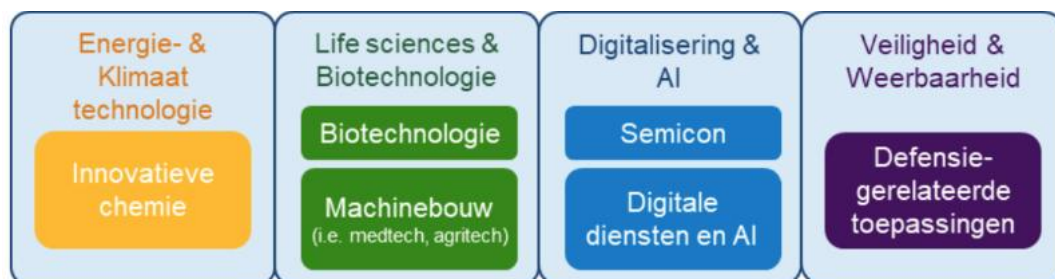
Wat staat er (niet) in de Miljoenennota?

Het kabinet zet zich in om het innovatieve ondernemingsklimaat te versterken. Zo verhoogt het kabinet het maximumbedrag van de forfaitaire regeling in de Innovatiebox van € 25.000 naar € 100.000, waardoor de vereenvoudigde regeling voor innovatieve mkb-bedrijven ook een stuk aantrekkelijker wordt. Daarnaast indexeert het kabinet de Wet Bevordering Speur- en Ontwikkelingswerk (WBSO) in 2027 geïndexeerd. Echter blijft de schrijfgrens gelijk, waardoor het voordeel voor het mkb in reële termen daalt.

Naast de bestaande innovatieregelingen introduceert het kabinet drie nieuwe initiatieven om meer geld voor financiering beschikbaar te stellen.

- Het kabinet trekt € 3,3 miljard uit voor een Nationale Investeringsinstelling (NII), die bedrijven en projecten financiert waar private financiers terughoudend zijn. Wanneer Invest-NL en Invest International met hun bestaande vermogen opgaan in de NII, kan dat richting € 7 miljard gaan.
- Daarnaast komt er een nieuwe ronde van het Nationaal Groeifonds van € 375 miljoen, voor projecten van € 30 tot € 100 miljoen. Bedrijven en consortia kunnen dit jaar conceptaanvragen indienen bij RVO. Rond de zomer van 2027 moeten de plannen definitief zijn.
- Tot slot heeft het kabinet € 500 miljoen vrijgemaakt voor de aankomende 8 jaar om het Nationaal Agentschap Disruptieve Innovatie (NADI) op te richten. Het NADI moet grote risico's kunnen nemen om vergaande nieuwe technologieën uit te vinden. Daarom is het van belang dat het NADI haar investeringen niet direct terug hoeft te verdienen.

Het kabinet kiest ook waar bovenstaande bedragen moeten landen. Op basis van de vier strategische domeinen uit het rapport-Wennink heeft EZK zes strategische markten gedefinieerd. Financiering uit de NII, het Groeifonds en het NADI zal binnen dit raamwerk vallen.



Bron: [Septemberbrief Taskforce Toekomstige Welvaart en Vestigingsklimaat](#)

Tegelijkertijd bezuinigt het kabinet op bestaande innovatie-instrumenten. De bijdrage aan NWO Perspectief, waarin bedrijven en kennisinstellingen samen nieuwe technologie ontwikkelen, stopt na 2027. Daarnaast vult het kabinet de bezuiniging op het Toekomstfonds uit het coalitieakkoord in met structurele kortingen op het Innovatiekrediet, SEED Capital en Vroegefasefinanciering.

Wat moet er volgens FME gebeuren?

FME heeft er vaak voor gepleit om de basis, zoals de WBSO en de Innovatiebox, op orde te houden, en blijft zich daarom inzetten om de schrijfgrens binnen de WBSO structureel te indexeren. Positief is dat het kabinet de WBSO eenvoudiger wil maken, onder meer met een voorspelbaardere beoordeling door RVO.

De € 3,3 miljard voor de NII vindt FME een goede start, al adviseerde het rapport-Wennink € 10 miljard. Van belang is dat het de NII een hefboom veel meer privaat kapitaal aantrekt en is blij dat het kabinet daarover met private investeerders in gesprek is. Later deze maand werkt de minister van Economische Zaken de plannen verder uit.

FME is blij met de nieuwe Groeifonds-ronde. Echter is voor de uitvoering van het rapport-Wennink meer langjarige, grootschalige projectfinanciering nodig. FME verwelkomt dat het budget voor het NADI niet langer op korte termijn terugverdiend hoeft te worden. Wel moeten het NADI en zijn programmadirecteuren veel vrijheid krijgen om investeringsbeslissingen te nemen los van de politiek. De aankomende regelgeving voor R&D-investeringen uit de Europese Innovation Act mag deze vrijheid niet onnodig beperken.

Ten slotte betreurt FME de bezuinigingen op de bestaande innovatie-instrumenten: wie 3% van het bbp aan R&D wil halen, kan zich geen stappen terug permitteren.

Internationaal Ondernemen

Wat staat er (niet) in de Miljoenennota?

De Miljoenennota 2027 onderkent dat geopolitieke spanningen, handelsconflicten en strategische afhankelijkheden steeds meer invloed hebben op de Nederlandse economie. Het kabinet kiest in reactie daarop nadrukkelijk voor open markten, internationale samenwerking en nieuwe handelsakkoorden. Handeldrijven met meer verschillende landen en het verminderen van risicovolle afhankelijkheden vormen daarbij belangrijke uitgangspunten. Volgens FME is dit de juiste keuze.

Het kabinet ondersteunt deze beleidsrichting met extra middelen en beleidskeuzes. Zo trekt het kabinet € 35 miljoen extra uit voor het postennet (ambassadenetwerk). Een aanzienlijk deel van dit budget gaat naar het terugdraaien van eerdere bezuinigingen op het postennet, terwijl voor een ander deel nog onduidelijk blijft waar het kabinet het precies voor inzet. Daardoor is onduidelijk welke posten extra capaciteit krijgen en hoe deze investering Nederlandse bedrijven concreet ondersteunt.

Zoals hierboven beschreven, reserveert het kabinet € 3,3 miljard voor een nieuwe Nationale Investeringsinstelling. Positief is dat deze instelling een internationale component krijgt met focus op weerbaarheid en autonomie, al is onduidelijk hoeveel middelen hiervoor beschikbaar komen en welke instrumenten de instelling gaat inzetten. Het kabinet trekt daarnaast € 1,1 miljard uit voor ontwikkelingssamenwerking, al gaat slechts een beperkt deel naar handels- en investeringsbevordering.

Tegelijkertijd ontbreekt een visie op de samenhang tussen handelsbeleid, industriebeleid en economische veiligheid. De Miljoenennota onderkent het belang van weerbaarheid en strategische autonomie, maar mist een gevoel van urgentie over de toenemende concurrentiedruk vanuit China. Ook blijft onduidelijk hoe Nederland zijn industriebeleid internationaal wil verankeren. Evenmin is duidelijk hoe het kabinet bedrijven in strategische sectoren de juiste voorwaarden biedt om internationaal te concurreren, bijvoorbeeld bij exportcontroleprocedures.

Wat moet er volgens FME gebeuren?

FME-leden exporteren jaarlijks voor € 80 miljard en zijn vaak onderdeel van mondiale waardeketens. Daarom moet het kabinet industriebeleid, handelsbeleid en economisch veiligheidsbeleid veel beter op elkaar aansluiten en zorgen voor een sterk en samenhangend instrumentarium dat Nederlandse bedrijven ondersteunt bij internationale groei.

Om dat te realiseren pleit FME ervoor om een deel van de extra, onverdeelde middelen voor het postennet in te zetten voor het Innovatieattaché-Netwerk. Innovatieattachés stellen bedrijven in staat aan te haken bij internationale innovatie-ecosystemen en technologische ontwikkelingen. Juist in een snel veranderende geopolitieke context moet Nederland zijn internationale aanwezigheid versterken.

Daarnaast moet Nederland zich binnen de EU inzetten voor snelle ratificatie van de EU-handelsakkoorden met onder meer India, Indonesië en Australië. Deze akkoorden vergroten de toegang tot groeimarkten en helpen bedrijven hun afhankelijkheden te verminderen. Ook moet de EU steviger optreden in sectoren waar marktverstoringe subsidies, overcapaciteit en andere vormen van oneerlijke concurrentie uit China. Open markten kunnen alleen functioneren als sprake is van een gelijk speelveld. Tot slot moet de Nationale Investeringsinstelling een belangrijke rol spelen bij de financiering van internationale groei. Daarbij moet ook financiering beschikbaar komen voor toeleveranciers en andere bedrijven die indirect bijdragen aan Nederlandse export.

Verduurzaming

Hoge elektriciteitskosten belemmeren de transitie naar een groene technologische industrie

Wat staat er (niet) in de Miljoenennota?

Het Stimulerings Duurzame Energie (SDE++) budget voor de periode 2027-2032 bedraagt € 8 miljard en is vergelijkbaar met eerdere jaren. De subsidie voor de Demonstratie Energie- en Klimaatinnovatie (DEI++) stijgt fors van € 80 miljoen naar € 301 miljoen. De subsidieregeling Flexibiliteit neemt iets toe naar € 33 miljoen. De subsidie voor Versnelling Klimaatinvesteringen (VEKI) wordt met € 77 miljoen (vanuit onbenutte IKC-middelen) tijdelijk verhoogd naar € 132 miljoen in 2027. Het budget voor de Energie-Investeringsaftrek (EIA) daalt licht naar € 454 miljoen, terwijl de Milieu Investeringsaftrek (MIA en VAMIL) € 160 en € 20 miljoen bedraagt. FME en VEMW voeren vanaf 2026 het programma Versnelling Energiebesparing in de Industrie (VIBE-2030) uit. Hiervoor wordt jaarlijks € 1 miljoen beschikbaar gesteld.

In aanvulling op de bestaande subsidies voor waterstofprojecten in Nederland zal er de komende jaren fors meer worden geïnvesteerd in waterstof. Het kabinet maakt € 1,3 miljard vrij voor het Aramis-project, gericht op het ondergronds opslaan van CO₂ die vrijkomt bij de productie van blauwe waterstof. Het kabinet reserveert € 288 miljoen voor het Hystock-project en € 245 miljoen voor 9 opslagcavernes voor waterstof.

Naast de investering in waterstof wordt € 200 miljoen extra gereserveerd voor het ontwikkelen van Small Modular Nuclear Reactors (SMR's). Deze investering wordt aangevuld met een verdere € 55 miljoen voor het aankopen van grond voor de bouw van kerncentrales de komende jaren.

Energiebelastingen 2027

De energiebelastingen blijven vrijwel gelijk. De belasting op gas stijgt licht met gemiddeld 5% in schijven 3 en 4. De belasting op elektriciteit daalt vanaf schijf 3 met 4%.

	Aardgas	eurocent / m3		normaal tarief		
Schijf	per M3	2026	2027	Vershil	Vershil	
1	0-1000	57,820	60,060	1,04	4	%
2	1000-170.000	57,820	60,060	1,04	4	%
3	170.000-1 mln.	31,570	33,090	1,05	5	%
4	1 mln. - 10 mln.	20,340	21,400	1,05	5	%
5	> 10 mln.	5,390	5,310	0,99	-1	%

	Elektriciteit	eurocent / kWh		normaal tarief		
Schijf	per kWh	2026	2027	Vershil	Vershil	
1	0-2900	10,154	9,160	0,90	-10	%
2	2900-10.000	10,880	9,160	0,84	-16	%
3	10.000 -50.000	6,937	6,670	0,96	-4	%
4	50.000 - 10 mln.	3,868	3,740	0,97	-3	%
5	> 10 mln. particulier	0,387	0,380	0,98	-2	%
	> 10 mln. zakelijk		0,310			

Wat moet er volgens FME gebeuren?

Bedrijven hebben een gelijk speelveld en investeringszekerheid nodig. In Duitsland zijn de totale kosten voor elektriciteit voor energie-intensieve bedrijven bijvoorbeeld ongeveer 40% lager dan in Nederland. Zonder gerichte maatregelen voor zowel netcongestie als hoge energieprijzen dreigen investeringen verloren te gaan en productieactiviteiten te worden verplaatst naar landen met lagere energiekosten. Het kabinet heeft terecht de nationale CO₂-heffing op een nultarief gezet.

Daarnaast waardeert FME dat het kabinet de IKC-regeling heeft hersteld en deze tot en met 2035 voortzet, met een budget dat oploopt tot gemiddeld € 505 miljoen per jaar. Tegelijkertijd vindt FME het zorgelijk dat Nederland hogere inhoudelijke eisen stelt aan gebruikers van de IKC dan in onze buurlanden. FME pleit er daarom voor deze eisen in lijn te brengen met die in omringende landen.

FME is teleurgesteld dat het kabinet het budget voor de zogenoemde Elektriciteitsenvelop voor de basisindustrie niet inzet vanaf 2027. Voor de periode 2028-2030 is hiervoor € 1.355 miljard gereserveerd, maar bedrijven in Nederland hebben nu al te maken met een ongelijk speelveld. Het is zaak de Envelop zo spoedig mogelijk uit te werken en goedgekeurd te krijgen door Brussel. FME vindt het bovendien zorgelijk dat de Autoriteit Consument en Markt (ACM) en Netbeheer Nederland op 14 september een stijging van de netkosten melden vanaf 1 januari 2027. Voor gas is de stijging 4,5% maar voor elektriciteit 20%. Door hogere netkosten, leveringskosten en energiebelastingen vindt een stapeling van elektriciteitskosten voor bedrijven plaats. De IKC-regeling is hersteld, maar zonder Elektriciteitsenvelop vindt compensatie maar voor de helft plaats.

Netcongestie belemmert bovendien de overstap naar elektriciteit. De wachtrij voor een stroomaansluiting is toegenomen tot 15.000 bedrijven. Vanaf 1 juli kunnen ook huishoudens en mkb-bedrijven op de wachtlijst komen. Deze factoren remmen het groeivermogen en elektrificatie van onze bedrijven. Zonder oplossingen op korte termijn dreigt verlies van investeringen en zelfs de-industrialisatie. Onderzoek van Netbeheer Nederland (FIEN 2026) laat zien dat investeren in het elektriciteitsnet om € 235 miljard vraagt. De kosten worden doorbelast aan huishoudens en bedrijven. De netbeheerders stellen dat deze rekening met € 33 miljard kan worden beperkt als er snel de goede keuzes gemaakt worden. FME heeft ervoor gepleit de afschrijvingstermijnen te verlengen en de kosten van Wind op Zee te laten meebetalen door alle gebruikers, inclusief gebruikers in onze buurlanden. Een alternatief is het bouwen van Small Modular Nuclear Reactors (SMR), omdat de locatiekeuze voor het bouwen van 2 of 4 grote kerncentrales ernstig vertraagd lijkt. De industrie en datacentra hebben vrijwel volcontinu stroom nodig. Nederland zet nu sterk in op Wind op Zee maar daar is een omvangrijk elektriciteitsnet voor nodig en een back-upsysteem, bijvoorbeeld door middel van gascentrales.

Energie-intensieve bedrijven die gebruikmaken van groene energie zijn noodzakelijk voor het daadwerkelijk kunnen sluiten van de metalen- en materialenkringloop. FME pleit, in samenwerking met andere partijen, voor een jaarlijkse investering van tenminste € 500 miljoen in de circulaire economie, om daarmee significant bij te dragen aan het behalen van de klimaatdoelen. Idealiter wordt hiervoor extra financiering gevonden, maar FME steunt het alternatief om onbenutte klimaatmiddelen hiervoor in te zetten. Dit is cruciaal om de grondstoffentransitie te versnellen, leveringszekerheid kritieke materialen te verhogen en de klimaatdoelen te halen.

Arbeidsmarkt en Onderwijs

Sterke analyses, maar geen boter bij de vis

Onderwijs en technisch talent

Wat staat er (niet) in de Miljoenennota?

Het kabinet ziet arbeidsmarktkrapte door vergrijzing en achterblijvende productiviteitsgroei terecht als een van de grootste risico's voor het verdienvermogen van Nederland. Het kabinet noemt daarbij de juiste oplossingsrichtingen in het kader van de talentstrategie: sterkere inzet op technisch talent, productiviteitsgroei, en gerichte arbeids- en kennismigratie, waaronder de pilot vakkrachten. Het bevat echter geen concrete maatregelen voor de structurele talentopgave van de technologische industrie.

De onderwijsbegroting richt zich vooral op basisvaardigheden, onderwijskwaliteit en de voortzetting van bestaand beleid, maar mist inzet op praktische en technische vaardigheden. Er zijn geen extra middelen voor technisch onderwijs, terwijl investering in praktijkfaciliteiten, apparatuur en begeleiding essentieel is om techniekonderwijs aantrekkelijk te houden. Bovendien ontbreekt nieuw budget voor technische om- en bijscholing van werkenden. Ook wordt de versoering van de belastingvergoeding voor kennismigranten van 30% naar 27% niet teruggedraaid.

Twee voorgenomen bezuinigingen uit het kabinet-Schoof worden gelukkig wél teruggedraaid. Ten eerste die op het Regionaal Investeringsfonds (RIF) voor regionale publiek-private samenwerking in het mbo. Ten tweede de bezuiniging op kennisecosystemen en het aantrekken van internationaal talent. Ook positief zijn de voornemens tot de broodnodige arbeidsmarkthervormingen, gericht op arbeidsparticipatie, vereenvoudiging van baanwisselingen en het hoger belonen van extra uren werken, en de pilot vakkrachten.

Wat moet er volgens FME gebeuren?

FME pleit voor een concrete uitvoeringsagenda voor de talentstrategie, met structurele financiering, meetbare opleidingsdoelen en duidelijke verantwoordelijkheden voor overheid, onderwijs en bedrijfsleven. Daarbij zijn minimaal de volgende maatregelen nodig:

- Geef praktische en technische vaardigheden een structurele plaats in het onderwijs.
- Investeer gericht in technische opleidingen in mbo, hbo en wo.
- Maak technische om- en bijscholing voor nieuwe technologieën en veranderende functies financieel toegankelijk.
- Vergroot het aantal hybride techniekdocenten. Maak het eenvoudiger voor technische professionals om hun werk in het bedrijfsleven te combineren met lesgeven.
- Maak €50 miljoen vrij voor investeringen in publiek-private samenwerking voor cruciale opleidingsrichtingen binnen het mbo.
- Zorg dat de belastingvergoeding voor kenniswerkers teruggaat naar 30%.

Sociale zekerheid

Wat staat er (niet) in de Miljoenennota?

Het kabinet draait een groot deel van de voorgenomen bezuinigingen op de sociale zekerheid terug en stelt een aantal maatregelen uit. Daarmee komt het kabinet tegemoet aan de weerstand die de plannen de afgelopen maanden hebben opgeroepen in de samenleving en onder de sociale partners. Maar de fundamentele vraagstukken rond arbeidsongeschiktheid, verzuim en de houdbaarheid van het socialezekerheidsstelsel blijven onverminderd bestaan. De noodzakelijke hervormingen worden wederom vooruitgeschoven.

De Aof-tarieven stijgen in 2027. Dat komt vooral door de maatregelen in het coalitieakkoord. Vanaf 2027 wordt de in het coalitieakkoord afgesproken vrijheidsbijdrage voor bedrijven ingevuld door de Aof-premietarieven te verhogen. Daarnaast stijgen door het coalitieakkoord de zorgpremies minder hard doordat het eigen-risico wordt verhoogd. Voor bedrijven wordt in het coalitieakkoord deze lastenverlichting voor bedrijven gecompenseerd door de Aof-premietarieven te verhogen. In de augustusbesluitvorming is afgesproken om het eigen-risico per 2027 niet te verhogen. De daaraan gerelateerde verhoging van de Aof-premie is in de augustusbesluitvorming niet teruggedraaid en betekent een structurele lastenverzwaring van € 357 miljoen voor het bedrijfsleven.

FME heeft begrip voor de noodzaak om ook als bedrijfsleven een bijdrage te leveren aan de investeringen voor Defensie, maar de bekostiging van niet aan de Aof-gerelateerde dossiers zijn een niet te legitimeren kostenpost voor het bedrijfsleven.

Wat moet er volgens FME gebeuren?

Hogere premies verhogen de loonkosten zonder dat dit direct leidt tot meer beschikbaar personeel, hogere productiviteit of een betere uitvoerbaarheid van beleid. Deze extra lasten leiden tot uitstel van investeringen, minder ruimte voor scholing en een verslechtering van het vestigingsklimaat. Structurele hervormingen blijven noodzakelijk om de toename van het aantal arbeidsongeschikten en de daarmee samenhangende kosten voor de samenleving beheersbaar te houden.

De technologische industrie heeft juist behoefte aan een toekomstbestendig stelsel dat inzet op preventie, werkhervatting en beheersbare werkgeverslasten, met name de afdrachten voor de werknemersverzekeringen. FME roept het kabinet op om het uitstel van maatregelen te gebruiken om de structurele hervormingen in gang te zetten, in samenspraak met sociale partners.

Digitalisering

Digitalisering uit de marge, naar het hart van beleid

Wat staat er (niet) in de Miljoenennota?

Digitalisering heeft voor het eerst echt een stevige plek gekregen in de Miljoenennota 2027 en loopt als rode draad door de verschillende begrotingen. Digitalisering wordt daarbij nadrukkelijk verbonden aan verdienvermogen, strategische autonomie en weerbaarheid.

Het kabinet investeert in kunstmatige intelligentie met de deelname aan een groot Europees AI-project, waarvoor € 120 miljoen beschikbaar is gesteld. Verder worden bestaande initiatieven voortgezet, zoals AiNed en de AI-fabriek in Groningen. Ook blijven de investeringen in cloud, 6G, cybersecurity, data, AI en quantumtechnologie overeind.

Er is expliciete aandacht voor de implementatie van Europese wetgeving, zoals de Cyber Resilience Act (CRA), waarmee fabrikanten verplicht worden om hun digitale producten 'secure by design' te ontwikkelen en gedurende de hele levensduur cyberveilig te houden. Voor FME is dat een belangrijke stap naar een veiliger digitaal ecosysteem. De cyberweerbaarheid van het bedrijfsleven moet worden versterkt met een budget dat stijgt van € 1 miljoen in 2026 naar ruim € 63 miljoen in 2031 voor het Nationaal Cyber Security Centrum (NCSC). Deze middelen zijn onder andere bestemd voor de verbreding van de taken van het NCSC in het kader van de invoering van de Cyberbeveiligingswet. Maar ook zijn er middelen voor de verdere ontwikkeling van actieve cyberverdediging. Voor bedrijven is vooral relevant dat de in de EZK-begroting gereserveerde middelen voor het Digital Trust Center (DTC) niet alleen worden ingezet voor bewustwordings-campagnes en evenementen, maar ook voor concrete toolkits, praktische ondersteuning en financiële stimulering voor mkb-bedrijven.

Het kabinet heeft als doel de digitale vaardigheden en weerbaarheid van burgers te versterken. FME ziet dit niet alleen een investering in mensen, maar ook als investeringen in huidige en toekomstige medewerkers van bedrijven. Zonder voldoende digitale vaardigheden zijn AI, cybersecurity, automatisering en digitalisering simpelweg niet op te schalen. Het tekort aan digitaal talent blijft een van de grootste uitdagingen. Het kabinet investeert daarom in digitale competenties, bijvoorbeeld via het Actieplan Groene en Digitale Banen.

De nieuwe Productiviteitsraad maakt inzichtelijk welke investeringen daadwerkelijk bijdragen aan productiviteit en concurrentiekracht. Dit biedt kansen om digitalisering nog sterker te koppelen aan economische impact.

Wat moet er volgens FME gebeuren?

De aandacht en de middelen gaan veelal naar de ontwikkeling van technologie. Voor onze leden zit de winst juist in het toepassen daarvan, opschaling van AI, robotisering en data in de fabriek en op de werkvloer.

Daarom pleit FME voor:

- Tijdige duidelijkheid over vervolfinanciering van programma's zoals Smart Industry, European Digital Innovation Hubs (EDIH's) en het Digital Europe Programme na 2028.
- Duidelijke handvatten op digitale autonomie, ook voor bedrijven.
- Praktische ondersteuning voor bedrijven bij de implementatie van CRA, AI Act, Data Act en andere Europese digitale regelgeving.
- Substantiële steun vanaf 2027 voor de implementatie van cognitieve robotica in de maakindustrie in Nederland.
- Verdere investeringen in digitale infrastructuur, cloud, cybersecurity en digitale innovatie.
- Meer aandacht voor digitalisering als oplossing voor arbeidsmarktkrapte en productiviteitsgroei.

De grootste risico's blijven het tekort aan digitale professionals, de toenemende uitvoeringslasten van Europese regelgeving, de achterblijvende digitale adoptie in delen van het mkb en de afhankelijkheid van niet-Europese cloud- en AI-aanbieders. Zonder aanvullende actie dreigt Nederland wel mee te schrijven aan de Europese digitale regels, maar onvoldoende economisch voordeel te halen uit de digitale transitie.

Gezondheid en zorg

Implementatie en opschaling zijn de ontbrekende schakel

Wat staat er (niet) in de Miljoenennota?

Het kabinet houdt vast aan de ingezette zorgtransformaties. Passende zorg, preventie, digitalisering, arbeidsbesparing en het anders organiseren van zorg blijven de leidende beleidslijnen. De zorguitgaven bedragen in 2027 ongeveer € 118 miljard, ruim 3% meer dan in 2026. Die stijging komt echter hoofdzakelijk door hogere lonen en inflatie.

De doorbraakmiddelen uit het Aanvullend Zorg- en Welzijnsakkoord (AZWA) blijven beschikbaar. Voor 2027 en 2028 is € 400 miljoen per jaar hiervan overgeheveld naar de begroting van het ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport (VWS) voor de bredere transformatie van zorg en welzijn. Een deel daarvan is bestemd voor impactvolle zorgtransformaties in combinatie met doorbraaktechnologie.

Daarnaast verbindt MedTech 2035, een samenwerking tussen EZK en VWS, de zorgopgave nadrukkelijker met innovatie en het Nederlandse verdienvermogen. Hiervoor is eerder deze zomer € 102,5 miljoen aan publieke middelen toegezegd, naast minimaal een vergelijkbare private investering. In de begroting is daarvan van 2028 tot en met 2036 jaarlijks slechts € 5 miljoen vastgelegd. Voor 2027 lopen middelen via het AZWA.

Wat moet er volgens FME gebeuren?

FME is positief over de gekozen richting: medische technologie wordt steeds duidelijker verbonden aan toekomstbestendige zorg en het Nederlandse verdienvermogen. Om die ambitie waar te maken, vraagt FME het kabinet om 3 stappen te zetten. Dit zou de concurrentiepositie van de 300 leden van FME actief in de MedTech-sector versterken.

Leg de MedTech 2035 middelen volledig en meerjarig vast. Nu is € 5 miljoen per jaar vanaf 2028 in de begroting vastgelegd en is niet zichtbaar dat de middelen voor 2027 daadwerkelijk bij MedTech 2035 landen. Borg de volledige toezegging budgettair en maak zo de besteding concreet. De ambitie staat op papier, de uitvoering moet nu nog volgen.

Geef de 2 flagships in MedTech 2035 daadwerkelijk middelen en uitvoeringskracht. Dat zijn: NextGen beeldgestuurde therapieën met kunstmatige intelligentie en robotica, en het Ziekenhuis van de Toekomst. Deze publiek-private programma's kunnen alleen van start gaan en opschalen met voldoende middelen en uitvoeringskracht.

Investeer gericht in de snelle opschaling van bewezen, effectieve technologie. Juist daarmee kunnen we op korte termijn de zorgtransformatie versnellen, de arbeidsproductiviteit verhogen en zorgprofessionals ontlasten. FME zet daarom in op financiering voor opschaling en een structurele route naar reguliere bekostiging en inkoop, zodat bewezen technologie na een projectfase niet stilvalt.

Landbouw, water en voedsel

Zonder technologische innovatie geen voedselzekerheid

Wat staat er (niet) in de Miljoenennota?

Het kabinet investeert tot en met 2035 € 19,6 miljard om Nederland van het stikstofsloot te halen zodat er weer vergunningen verleend kunnen worden en Nederland kan groeien. Vanuit het stikstoffonds gaat € 125 miljoen naar innovatiemiddelen om de stikstofuitstoot binnen de industriector te verminderen.

Daarnaast investeert het kabinet vanuit het stikstoffonds de komende jaren ruim € 100 miljoen in innovaties binnen de landbouw om de stikstofuitstoot terug te dringen. Hiervan wordt € 43 miljoen uitgetrokken voor de biologische landbouw, gericht op ketenontwikkeling, onderzoek, kennisverspreiding en een beter verdienvermogen. Daarnaast wordt in 2028 € 43 miljoen geïnvesteerd in duurzame landbouw. Verder komt er een subsidieregeling van € 19,5 miljoen beschikbaar voor de elektrificatie van landbouwmaterieel.

Om de landbouwsector innovatiever te maken, investeert het kabinet tot en met 2035 € 50 miljoen in zogenoemde experimenteerlocaties. Op deze locaties kunnen agrariërs en bedrijven innovaties in de praktijk testen en ervaring opdoen met nieuwe toepassingen. Voor volgend jaar is hiervoor € 12,4 miljoen beschikbaar. In totaal moeten 12 fieldlabs worden opgericht die bijdragen aan kennisontwikkeling, innovatie, stikstofaanpak, voedselzekerheid en concurrentiekracht.

Ook het innovatieprogramma 'Robots naar de boerenpraktijk', dat vanaf 2027 van start gaat, draagt bij aan een innovatievere landbouwsector. In 2027 wordt hiervoor € 3,5 miljoen uitgetrokken. Met dit programma kunnen telers innoveren met robots en drones, onderzoek uitvoeren en marktgerichte innovaties ontwikkelen die bijdragen aan een hogere arbeidsproductiviteit.

Ondanks de stijgende investeringen wordt er voor kennis en innovatie in totaal € 8 miljoen minder uitgegeven: van € 399 miljoen in 2026 naar € 391 miljoen in 2027.

Naast de focus op landbouw en voedsel is waterbeschikbaarheid een steeds grotere uitdaging voor de Nederlandse industrie. Waterbesparende technologieën, slimme installaties en circulair watergebruik zijn essentieel om ook in de toekomst voldoende water beschikbaar te houden voor bedrijven. Het is daarom teleurstellend dat het kabinet geen aanvullende middelen reserveert voor waterbesparing en waterhergebruik.

Wat moet er volgens FME gebeuren?

Nederland is een koploper in (duurzame) voedselproductie en kent een hoge arbeidsproductiviteit. Om die positie te behouden zijn extra investeringen in innovatie, technologie en verduurzaming nodig. Juist in een tijd van klimaatverandering en geopolitieke onzekerheid is het belangrijk te investeren in technologieën die een efficiënte en duurzame voedselproductie mogelijk maken, zodat Nederland zijn leidende positie in agrotechnologie behoudt.

Daarom is FME teleurgesteld dat er in totaal € 8 miljoen minder wordt uitgegeven aan kennis en innovatie dan in 2026. Juist op dit terrein zijn extra investeringen nodig om de Nederlandse koppositie te behouden, het innovatie-ecosysteem te versterken en de voedselzekerheid te waarborgen. FME roept de Tweede Kamer daarom op om meer middelen beschikbaar te stellen voor kennis en innovatie en de aanbevelingen uit het Food2040-plan van het rapport-Wennink integraal uit te voeren.

Tegelijkertijd is FME positief over de investeringen in experimenteerlocaties, maar de middelen blijven beperkt. Voor volgend jaar is € 12,4 miljoen beschikbaar, voldoende voor slechts 2 locaties.

Juist deze locaties zijn cruciaal voor experimenten met AI, robotisering en digitalisering en daarmee voor het toekomstige verdienvermogen van Nederland, zoals ook benadrukt in het Food2040.

Ook is FME positief over de € 3,5 miljoen voor het programma 'Robots naar de boerenpraktijk'. Dit stimuleert de inzet van robots, drones en AI in de landbouw en versterkt daarmee de (internationale) concurrentiepositie van de sector. Om deze technologieën op grotere schaal toe te passen en autonome systemen te ontwikkelen, is echter meer nodig. Volgens FME is hiervoor minimaal € 6 miljoen nodig om de voedselzekerheid en toekomstbestendigheid van het Nederlandse voedselsysteem toekomstbestendig te maken.

FME blijft zich het komende jaar inzetten voor een integraal waterbeleid waarin technologische oplossingen centraal staan in het borgen van voldoende drinkwater voor bedrijven en voor huishoudens. Tegelijkertijd nadert de deadline voor de Kaderrichtlijn Water en staan bedrijven voor grote uitdagingen om aan de waterkwaliteitsdoelen te voldoen. Deze Miljoenennota bevat echter geen extra middelen om de chemische waterkwaliteit gericht te verbeteren of de noodzakelijke investeringen in waterzuivering te versnellen. FME zal zich daarom blijven inzetten voor een uitvoerbare KRW-aanpak, waarbij investeringen in waterhergebruik, zuiveringstechnologie en circulaire watersystemen worden ingezet om Nederland KRW-proof te maken.

Industrie

Van visie naar actie: tijd voor tempo

Wat staat er (niet) in de Miljoenennota?

Het kabinet wil de technologische industrie in Nederland versterken. Daarom heeft het ministerie van Economische Zaken een gericht industriebeleid uitgewerkt. Binnen dit beleid wordt ingezet op de versterking van de Nederlandse positie op o.a. halfgeleiders en machinebouw. De overheid verkent samen met het bedrijfsleven hoe de machinebouw in Nederland versterkt kan worden. Vanuit verschillende domeinen wordt gekeken welke gerichte interventies genomen kunnen worden, bijvoorbeeld ten aanzien van MedTech, AgriTech, klimaat- en energietechnologie, de toeleveranciersketen van de halfgeleiderindustrie en robotisering.

Specifiek voor de halfgeleiderindustrie heeft de overheid tot en met 2031 € 230 miljoen gereserveerd voor deelname aan de Important Projects of Common European Interest (IPCEI) Advanced Semiconductor Technologies (AST). De IPCEI AST heeft als doel om de Europese positie in de halfgeleiderindustrie te versterken. Daarnaast heeft de overheid dit jaar de Semicon Visie 2035 gepubliceerd waarin de strategische keuzes voor versterking van de Nederlandse sector staan opgenomen.

Wat moet er volgens FME gebeuren?

FME heeft regelmatig gesprekken met verschillende departementen over de gerichte stappen die gezet moeten worden om onze industrie te versterken. Wij roepen daarbij op om ook voldoende aandacht te hebben voor ook de toeleverancierketens en die rol van het innovatieve mkb. FME is blij met de samenwerking met de overheid maar meer urgentie is nodig. Het is tijd om de strategieën nu om te zetten in concrete acties, met bijbehorende financiële middelen.

Daarbij is het kabinet positief dat het kabinet werkt aan nieuwe financieringsvormen voor deze toekomstige acties. Zo komt er een nieuwe ronde van het Nationaal Groeifonds van € 375 miljoen, wordt het Nationaal Agentschap Disruptieve Innovatie (NADI) opgericht en wordt er € 3,3 miljard beschikbaar gesteld voor het oprichten van een Nationale Investeringsinstelling (NII). FME roept het kabinet op om vaart te maken met de uitvoering van het gerichte industriebeleid en voldoende innovatie-financieringsmiddelen beschikbaar te stellen om deze plannen uit te voeren.

Gebouwde omgeving

Bouwen aan een toekomst

Wat staat er (niet) in de Miljoenennota?

Het kabinet trekt aanvullende middelen uit om verduurzaming van gebouwen te versnellen. Het Warmtefonds wordt in 2026 aangevuld met een extra € 180 miljoen door het toenemende aantal aanvragen. Dit geld kan worden gebruikt voor verduurzaming van woningen, door middel van warmtepompen en klimaatinstallaties. Daarnaast wordt voor de Subsidieregeling Verduurzaming voor Verenigingen van Eigenaars (SVE) € 25 miljoen extra beschikbaar gesteld. Ook wordt de regeling verder vereenvoudigd, zodat vve's gemakkelijker kunnen investeren in isolatie, energiebesparende maatregelen en verduurzaming van woningcomplexen. Deze maatregelen creëren extra vraag naar isolatieproducten, installatietechniek en energie-efficiënte gebouwoplossingen.

FME mist concrete maatregelen om de industrialisatie van de bouwsector te versnellen. Hoewel het kabinet de woningbouw wil versnellen, ontbreken instrumenten die modulaire, prefab en industriële bouwmethoden structureel stimuleren. Daarnaast ontbreekt een duidelijke strategie om circulaire bouwmaterialen en secundaire grondstoffen sneller op te schalen en belemmeringen in aanbestedingen weg te nemen. Ook ontbreken aanvullende maatregelen om netcongestie belemmeringen te op te lossen en de toepassing van slimme energiemanagementsystemen aantrekkelijker te maken. Zonder deze technologieën worden de doelen voor snellere woningbouw, energiebesparing en verduurzaming moeilijk haalbaar.

Het kabinet reserveert € 1,5 miljard extra voor wegen, bruggen en spoor. Dat is een stap in de goede richting, maar het geld komt pas vanaf 2029 beschikbaar en schiet te kort. Volgens de Algemene Rekenkamer is ongeveer € 34,5 miljard nodig voor het onderhoud van de bestaande infrastructuur, terwijl het ministerie zelf uitgaat van een investeringsbehoefte van ongeveer € 80 miljard. Ondanks brede oproepen vanuit bedrijfsleven, bouw, logistiek en lokale overheden ontbreken structurele keuzes om modernisatie- en onderhoudsopgave aan te pakken.

Wat moet er volgens FME gebeuren?

FME zet zich het komende jaar in voor een versnelling van de woningbouw en verduurzaming van de gebouwde omgeving door technologie centraal te stellen in beleid en regelgeving. Daarbij pleiten wij voor voortzetting en uitbreiding van stimuleringsmaatregelen, zoals de SDE++ en ISDE voor duurzame gebouwinstallaties, zoals warmtepompen, energiezuinige verlichting en gebouw-beheersystemen. Innovatie maakt de gebouwde omgeving niet alleen duurzamer maar ook toekomstbestendig, waardoor gebouwen en infrastructuur langer meegaan en minder onderhoud vereisen.

Daarnaast ondersteunt FME maatregelen die procedures vereenvoudigen, dubbele regels schappen, en industriële bouwmethoden mogelijk maken; hierdoor wordt de woningbouw versnelt. Door meer prefab, standaardisatie, digitalisering en industrialisatie toe te passen kunnen woningen sneller, goedkoper en met minder personeel worden gerealiseerd. Tegelijkertijd vragen wij aandacht voor de randvoorwaarden die hiervoor nodig zijn, waaronder voldoende netcapaciteit, tijdige vergunningverlening en een gelijk speelveld voor innovatieve technologieën.

Verder pleit FME voor een integrale beoordeling van duurzaamheid in de gebouwde omgeving. Energieprestaties, materiaalgebruik en bouwtechnologie moeten in samenhang worden beoordeeld zodat investeringen worden beloond die daadwerkelijk bijdragen aan lagere milieu-impact, lagere energierekeningen en een toekomstbestendige bouwvoorraad. Daarbij vragen wij specifiek aandacht voor de bijdrage van slimme bouwtechnologie, omdat juist deze oplossingen een groot deel van de energiebesparing en verduurzaming in gebouwen realiseren.

Defensie

Defensie en industrie: samen bouwen aan weerbaarheid

Wat staat er (niet) in de Miljoenennota?

In 2027 investeert het kabinet € 28,5 miljard in Defensie. Dat bedrag loopt op tot € 38 miljard in 2031. Het kabinet wil in 2035 voldoen aan de NAVO-norm om 3,5% van het bbp aan Defensie te besteden. Voor defensiematerieel, innovatie en vastgoed is in 2027 € 14,1 miljard beschikbaar, oplopend tot € 24,8 miljard in 2031. Een belangrijk speerpunt is de inzet van onbemande systemen: onbemand waar het kan, bemand waar het moet.

Defensie intensificeert in 2027 de samenwerking met Nederlandse en Europese bedrijven en kennisinstellingen om de krijgsmacht sneller op te schalen. Daarbij wil Defensie industrieversterkend inkopen en bedrijven via publiek-private samenwerking eerder betrekken bij de ontwikkeling en productie van militaire capaciteiten. Defensie gaat ook volgend jaar gebruikmaken van ‘challenges’, waarbij bedrijven en kennisinstellingen worden uitgedaagd om concrete oplossingen te ontwikkelen voor operationele vraagstukken van Defensie. Zo kunnen nieuwe en innovatieve ondernemingen gemakkelijker toetreden tot het defensie-ecosysteem en kan technologie sneller in de praktijk worden toegepast.

Daarnaast wil Defensie Defport versterken. Dit is het publiek-private platform voor de opschaling van de Nederlandse defensie-industrie. FME is een van de industriepartijen die zijn aangesloten bij Defport. De begroting biedt nog geen duidelijkheid over de Defensie Innovatie- en Opschalingsautoriteit die Defensie wil oprichten. Nadere informatie wordt verwacht bij de herziening van de Defensie Strategie voor Industrie en Innovatie (DSII) die naar verwachting in het derde kwartaal van 2026 verschijnt.

Wat moet er volgens FME gebeuren?

FME is positief over de voorgenomen investeringen om de Nederlandse defensieparaatheid te vergroten. De opschaling van de defensie-industrie blijft echter achter. Defport moet daarom concrete resultaten opleveren: een duidelijke en langjarige behoeftestelling van Defensie, gerichte keuzes voor Nederlandse technologische sterktes en een snelle vertaling daarvan naar opdrachten voor de industrie. Voorspelbare ordervolumes en vervolgoopdrachten geven bedrijven de zekerheid die nodig is om te investeren in extra personeel en productiecapaciteit.

Defensie moet industrieversterkend aanbesteden en inkopen. Daarbij moeten naast prijs ook innovatie, leveringszekerheid, strategische autonomie en industriële meerwaarde meewegen. *Challenges* zijn een goed instrument om de behoeften van Defensie te verbinden aan innovatieve oplossingen van bedrijven en kennisinstellingen. Ze hebben echter pas echt effect wanneer succesvolle oplossingen daadwerkelijk worden afgenomen en kunnen doorgroeien naar meerjarige programma's.

Bovendien moeten procedures eenvoudiger worden, zodat het mkb, start-ups en scale-ups gemakkelijker kunnen deelnemen aan defensieaanbestedingen. Daarnaast moet Nederland met Europese partners de vraag bundelen, standaarden ontwikkelen en een heldere taakverdeling afspreken. Door actiever gebruik te maken van Europese programma's kan de Nederlandse defensie-industrie zich bovendien beter positioneren in Europese waardeketens en samenwerkingsprojecten.

Mobiliteit

Investeren in de mobiliteit van de toekomst

Wat staat er (niet) in de Miljoenennota?

Het kabinet zet in op slimme en duurzame mobiliteit, onder meer via subsidies. In 2027 worden de eerste subsidies verstrekt voor de productie en opschaling van duurzame luchtvaartbrandstoffen, waarvoor € 30 miljoen is gereserveerd. Daarnaast loopt het Nationaal Groeifondsprogramma Luchtvaart in Transitie door budget van ruim € 86 miljoen in 2027. Na dat jaar neemt het budget geleidelijk af en verdwijnt in 2031. Verder wordt € 5 miljoen uitgetrokken voor de opschaling van innovatieve aandrijftechnologieën in de luchtvaart.

Voor laadinfrastructuur voor het wegvervoer is € 103,8 miljoen beschikbaar uit het Klimaat- en energiefonds. Een groot deel hiervan gaat naar de subsidieregelingen voor publieke en private logistieke laadinfrastructuur (SPuLa en SPriLa), die zich richten op onder meer vrachtvervoer, logistiek laden, taxi's en ov-bussen. Tegelijkertijd wordt gewerkt aan een landelijk dekkend laadnetwerk, waarbij voertuigen steeds vaker slim worden geladen.

Daarnaast staan de volgende maatregelen in de plannen:

- Voor de Subsidieregeling Waterstof in Mobiliteit (SWiM), die ondernemers ondersteunt bij de overstap naar emissievrij transport, is in 2027 € 23,7 miljoen beschikbaar.
- Het kabinet stelt tot 2040 € 5,1 miljard extra beschikbaar voor het Mobiliteitsfonds, waaruit diverse infrastructuurprojecten worden bekostigd.
- De korting op de brandstofaccijns voor benzine en diesel wordt verlengd in 2027. De accijnskorting op benzine en diesel wordt per 2028 vertraagd afgebouwd.
- Het kabinet versnelt de overstap naar elektrische auto's door de zakelijke leasemarkt vanaf 2027 te normeren via een pseudo-eindheffing in de loonbelasting.

Wat moet er volgens FME gebeuren?

Het kabinet spreekt in de Miljoenennota de ambitie uit om de mobiliteitssector slimmer, duurzamer en toekomstbestendig te maken. De ontwikkeling en uitrol van slimme verkeerssystemen, waterstof- en laadinfra, emissievrije voertuigen, digitale mobiliteitsdiensten en duurzame luchtvaarttechnologie vragen echter om langdurige investeringen. De ontwikkeling van deze oplossingen brengt hoge kosten met zich mee, terwijl opbrengsten pas op langere termijn zichtbaar worden. Bedrijven kunnen deze investeringen daarom niet alleen dragen. Structurele overheidssteun en een stabiel investeringsklimaat zijn noodzakelijk om innovaties grootschalig van de grond te krijgen.

FME pleit daarom voor een stabiel, langjarig investeringskader voor duurzame mobiliteit. De overheid moet hierbij optreden als strategische partner die belemmeringen wegneemt, zoals een tekort aan laadinfrastructuur, ruimtegebrek en knelpunten in regelgeving. Daarnaast kan de overheid via gerichte aanbestedingen, innovatieprogramma's en subsidieregelingen de markt helpen om nieuwe mobiliteitsoplossingen sneller te ontwikkelen en toe te passen. Alleen met een gezamenlijk langetermijnperspectief kunnen de mobiliteits- en klimaatdoelen daadwerkelijk worden gerealiseerd.